

Make **ABDULLA**
your friend and never be
lonely at home or abroad.

ABDULLA & Co., Ltd.
173 NEW-BOND ST. LONDON. W1.
HAVE YOU TRIED OUR NEW TURKISH
CIGARETTE No. 25 AT 4 CENTS?

RADIO-EXPRES

SNELDIENST

OFFICIEEL ORGAAN VAN

RADIO-NIEUWS

NED. VER. VOOR RADIO TELEGRAFIE

N-S-F
Draadloze Telefonie

NEDERLANDSCHE SEINTOESTELLEN-FABRIEK

NEEM HET BESTE!

Meer dan op enig ander gebied is deze simpele raad van pas voor hem (of haar) die het plan heeft een radio-ontvang-toestel te bouwen.

Wat is dan het beste?

Omtrent condensatoren is er maar één meening: **DUBILIER**. (Vert. voor Ned. en Kol. de N. S. F.)

Wat betreft langfrequent-transformatoren en brandstroom-woerstanden is men het eens over: **FEDERAL**. (Vert. voor Ned. en Kol. de N. S. F.)

Honingraatspoelen en houders daarvoor? De N. S. F. zelve.

Hoofdtelefoons. Neem „Brunet” of „Brown”.

Wenscht ge echter meer in 't algemeen raad en voorlichting; wenscht ook zij binnen te gaan in die geheimzinnige radio-wereld? Eén brief aan de N. S. F. is voldoende. Zij zegt dan het „Sesam open U”. Ook voor U.

Nederlandsche Seintoestellen Fabrick,
HILVERSUM.

Adres voor den Haag:
2e Emmastraat 268, Tel. 233 B.

Adres voor Ned. Oost-Indië:
„Radio-Holland”, Tandjong-Pririk.

HILVERSUM

TELEF. NO
-1821-

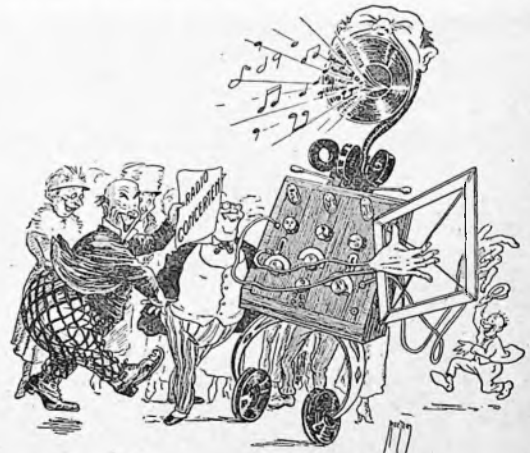

-HOLLAND-

TEL: ADR
-SIGNAL-

RADIO-CONCERTEN

- type **DEKA**, (1 Det.) f 100.—
- type **DEKA EXTRA**, 1 D.T.; 1 H.F.; „ 160.—
- type **DEKA DE LUXE**, 1 D.T.; 1 H.F.;
1 L.F. „ 500.—
- type **DEKA SUPERIEUR**, 1 D.T.;
2 H.F.; 2 L.F. „ 850.—
- type **L.F.B.** (L.F. versterker 400 voudig) „ 150.—
- Corona**-spoelen à f 5.—, per serie „ 60.—

N. V. NED. „RADIO-INDUSTRIE”.

BEUKSTRAAT 10 -- HAAG -- TEL. M. 3080

Firma W. BOOSMAN, Warmoesstraat 97,
Amsterdam. Tel. 9103 N.
Instrumentmaker der Kon. Ned. Marine.

**Complete Ontvangststellen voor
Draadloze Telegrafie en Telefonie.**

Type B. I. Compleet met lamp, accu, anode-batterij, telefoon en 8 spoelen f 175.—
Type B. II. Compleet als b.s. toestel, doch met ingebouwd laagfrequent versterker, met omschakelaar voor versterkt-onversterkt f 250.— (zie afbeelding Maart-No. Radio-Nieuws).
General Radio condensatoren en transformatoren.
Murdock condensatoren, weerstanden en telefoons.
Radion knoppen met schalen.
Dubilier rooster en blokecondensatoren.
Hart & Hegeman Radio Materiaal.
Freshman roostercondensatoren met regelbaren lekweerstand f 2.65.
Laagfrequent transformatoren. f 9.—
Lossé fijnstelling voor General radio condensatoren f 5.—
Alle soorten lampen, telefoons en verdere onderdeelen.

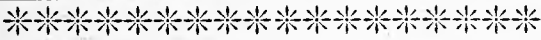
Radio Inrichting Firma Ch. Velthuisen
Oude Molstraat No. 18 's-Gravenhage
Tel. H. 2412. Radiofoon P. C. K. K.

Onnoodig geld uitgeven is verkwisten!

Gij kunt daarom beter zelf Uw spoelen monteeren met lux fibre band prijs Fl. 0.35 per Meter.
Wij hebben keurige spoelen stekkers prijs Fl. 0.65 per stuk.
De hier genoteerde prijzen van ongemonteerde Honingraat spoelen zijn zoo laag gesteld dat U ze zelf hiervoor onmogelijk kunt maken.

Spool No.	25 f	0.30	Spool No.	300 f	1.45
"	"	85	"	"	400
"	"	50	"	"	500
"	"	75	"	"	600
"	"	100	"	"	750
"	"	150	"	"	1000
"	"	200	"	"	1250
"	"	250	"	"	1500

PRIJSCOURANT GRATIS!!

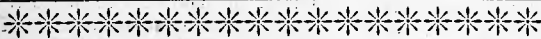

TELEFUNKEN

Amateurtoestellen.

VRAAGT PRIJSOPGAVE.

SIEMENS & HALSKE A. G., Filiale 's-Gravenhage.
Afd. Telefunken. Huygenspark 38—39.
Telefoon Haag 1850. Interc. letters E' en E''

**SOCIÉTÉ FRANÇAISE
RADIOELECTRIQUE**

Lange Poten 15a, Den Haag
Telefoon H. 787.

S. F. R.

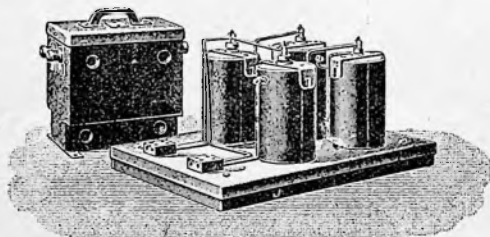
Luidsprekers.

Zuiver timbre.
Groote geluidsterkte.
PRIJS f 53.—.
Uit voorraad leverbaar.

DUBBELWERKENDE ELECTROLYTISCHE-GELIJKRICHTERS

*Alle typen
direct
leverbaar.*

*Vraagt
gratis
prospectus.*

COMMERCIEEL ELECTROTECHNISCH BUREAU „CEB”
den Haag — Laan van Meerdervoort 30 — Tel. M. 5277.

RADIO-EXPRES

DIT BLAD VERSCHIJNT IEDEREN DONDERDAG.

De abonnementsprijs bedraagt, bij vooruitbetaling, f 2.— per halfjaar voor het binnenland en f 3.— voor het buitenland. Voor leden der Nederlandsche Vereeniging voor Radio Telegrafie is de abonnementsprijs per halfjaar f 0.75 voor het binnenland en f 1.75 voor het buitenland, eveneens bij vooruitbetaling te voldoen.

Losse nummers f 0.15 per stuk.

Uitgave van N. VEENSTRA, Laan van Meerdervoort 30, den Haag, Tel. Marnix 2112

De September-tentoonstelling in Paleis voor Volksvlijt gaat niet door.

In een vergadering op Vrijdag 27 Juli is door het tentoonstellingscomité voor de September-tentoonstelling in het Paleis voor Volksvlijt te Amsterdam op het gebied van electrotechniek en metaalbewerking besloten, de plannen voor deze tentoonstelling tot het volgend jaar aan te houden. Vele uitgenoodigde firma's hadden toch te kennen gegeven, dat de tijd van voorbereiding hun te kort scheen.

Door dit besluit verviel ook het plan tot het organiseren eener radio-amateurafdeeling, waarvan het bestuur der afd. Amsterdam der Ned. Ver. voor Radiotelegrafie de regeling op zich had genomen.

Thans wordt ons bericht, dat men alsnog een poging wil doen om de tentoonstelling weer wél te laten doorgaan, waarvoor de leden van het tentoonstellingscomité opnieuw zijn samengeropen.

Het bestuur der afd. Amsterdam heeft evenwel gemeend, dat waar het thans, één maand te voren, nog geheel onzeker is of inderdaad tot doorgaan met de plannen zal worden besloten en ook dan nog het succes dezer tentoonstelling niet zeker lijkt, de deelneming der Ned. Ver. voor Radiotelegrafie niet meer raadzaam is.

De heerschende onzekerheid heeft te veel kostbaren tijd voor voorbereiding doen verloren gaan. En als wij de amateurs niet goed kunnen laten uitkomen, doen we beter het na te laten.

Zij, die zich reeds hadden aangemeld of dat van plan waren, worden dus hiermede ervan verwittigd, dat de radio-amateur-afdeeling in elk geval niet doorgaat.

Leven in de brouwerij.

„Radio-Expres” is thans vijf maanden lang elke week verschenen.

Weet u hoeveel vragen wij in de 22 nummers gedurende die 5 maanden hebben beantwoord?

Niet?

Welnu, wij weten het óók niet. Maar wij hebben het aantal brieven kunnen tellen, dat in de vragenrubriek werd behandeld. Nu bevat één brief of briefkaart soms 12 verschillende vragen — wat inderdaad wel eens wat te veel op eens moet worden genoemd — zoodat het aantal brieven slechts een bescheiden beeld geeft van de hoeveelheid beantwoorde vragen. Intusschen bereikte het aantal brieven de 550, dat is gemiddeld juist 25 per nummer.

In verband daarmee een dringend verzoek:

1. Zend uw vragen niet allemaal op Maandag en Dinsdag; dan kunnen we ze onmogelijk meer voor het eerstvolgend nummer alle verwerken.

2. Zet uw vragen niet in een brief, waarin ook andere correspondentie wordt gevoerd, maar zend ze op afzonderlijk papier in.

Gij kunt hieraan met weinig moeite voldoen. Ons maakt ge den waarlijk niet geringen arbeid veel lichter.

Nederland—Indië.

Het geheele verkeer Kootwijk—Malabar staat weer stop, naar men ons mededeelt.

Oorzaak: het neerlaten van de bergkloofantenne op Malabar voor reparatie en aanbrengen der nieuwe isolatoren. Dit is een omvangrijk werk, waarbij 200 inlanders en 20 Europeanen dienst doen.

De capaciteit der bergantenne, die 26000 c.M. bedraagt, is te gering gebleken om met 310 ampère in het luchtnet op 15000 meter of langere golf te kunnen werken. Ook wordt bezwaar ondervonden van het feit, dat opstijgende luchtstromen in de kloof, die wolken meevoeren, bij het stuiten op andere luchtstromingen boven de kloof statische electrische verschijnselen te weeg brengen, die hooge ladingen geven aan de antenne.

De inrichting voor fijnregeling van het torental der Telefunken-machine

is wegens de inconstantheid van den toestand, waarin de antenne verkeert, veelal niet te gebruiken.

Het is de vraag of deze bezwaren der bergantenne door betere isolatie zijn weg te nemen. Een mogelijkheid tot aanzienlijke vergrooting der capaciteit bestaat vermoedelijk niet.

Mooi of leelijk?

Ons artikel „Critiek” heeft nog weer een stroom van brieven doen loskomen, waarin ontvangresultaten van P C G G en andere stations worden meedeeld. De ervaringen en beoordeelingen loopen merkwaardig ver uiteen tusschen: „Himmelhoch jauchzend” en: „Zum Tode betrübt”.

Wij gelooven voor het naaste, dat behalve de fout van zeer onvoldoende antenne-afstemming bij sommigen nog een andere voorkomt. Het schijnt, dat P C G G speciaal er zich toe leent om met wat te sterke terugkoppeling een buitengewoon luide ontvangst te verkrijgen. Dan wordt de kwaliteit slecht. Als dat zoo is, volgt er deze raad uit: offer eens wat sterkte op, maar besteed eens uiterste zorg aan de antenne-afstemming. Dat is bij P C G G waarschijnlijk noodiger nog dan bij andere telefonie-stations.

Een paar van de brieven, die wij ontvangen, willen we hier afdrucken.

De heer D. B. Bolt te Assen meldt: „Den laatsten tijd ontvangen wij zeer slecht van P C G G. Als wij denken te kunnen genieten van de mooie nummers, welke in R. E. zijn aangekondigd, en gaan luisteren, dan zijn wij steeds diep teleurgesteld. Er ligt iets in de ontvangst, dat ons doet denken aan de muziek van een oude gramofoon met een afgespeelde plaat er op.

„Eigenaardig is, dat het spreken zeer goed te volgen is. Zoodra de muziek etc. begint is de kwaliteit van de ontvangst wel 50 % minder. De oorzaak van het „verstemmen” bij „spreken” en „muziek” zal vermoed-

Muzikale Omroep.

Uit te zenden met den zender van P. C. G. G., den Haag.

Golffrequentie 1070 meter.

PROGRAMMA VOOR DONDERDAG 2 AUGUSTUS 1923.

Aanvang 8 uur 30 n.m.

(Nadruk zonder bronvermelding verboden).

Mevrouw C. SOMMERS—VRANKEN, Zang

Mejuffrouw SOMMERS, Piano.

1. La reine de Saba.	Ch. Gounod.
2. Samson et Dalila.	C. Saint Saens.
3. Über Nacht.	Hugo Wolff.
4. Ridoñami la Calma.	P. Tosti.
5. Die Mainacht.	J. Brahms.
6. Von ewiger Liebe.	J. Brahms.
7. Aria.	A. Stradella.
8. Siehst du das Meer.	G. Henschel.
9. O, Jubel mijn hart.	C. v. Rennes.
10. Hollandsch liedje.	H. v. Tusschenbroek.
11. Spirito Santo.	Carl Löwe.
12. Van een koningsvrouwe.	A. Spoel.

De secretaris van de Omroep-commissie den Ned. Ver. voor Radiotelegrafie deelt ons mede, dat hij in verband met de vacaties, gedurende enkele weken niet in staat zal zijn, de Omroep-programma's reeds een week van te voren te publiceren. Wij geven gedurende dien tijd dus het programma, op den dag zelf, waarop het wordt uitgevoerd.

delijk het gebruik van verschillende microfoons zijn. Dit is ook lastig!

„Zoals vanzelf spreekt, gaat een amateur eerst de fout bij zichzelf zoeken. Ik heb mijn apparaten dan ook aan een nauwkeurig onderzoek onderworpen, en heb me na verschillende proeven overtuigd, dat alles goed in orde was.

ONDER DE NULLIJK.

Terugkoppeling 126.

(Historisch.)

't Zal 6 uur geweest zijn, op een van die triestige Zomermei avonden, toen ik na dagtaak, nog wat wenschte te amateurs met radio-ontvangst.

Terloops zij medegedeeld, dat de Electr. tram een haaksche zigzag lijn om ons huis trekt, èen Electr. Centrale vrijwel onze naaste buur is; vijf antennes zich op een vierkantje van 75 meter zijde bevinden, waarvan

Hierdoor zullen de lezers buiten Den Haag helaas het programma niet tijdig voor zich kunnen hebben.

Onze Omroeper wil daaraan tegemoet komen, door het programma telkens bij den aanvang duidelijk en langzaam tweemaal voor te lezen.

Donderdag 9 Aug. optreden van de orkestvereniging „Die Haghe“.

„Ik begin nu dan ook sterk te vermoeden, dat de fout bij den zender moet liggen.“

De heer L. M. v. d. Boomgaard te Biezelinghe schrijft:

„De heer Wetterauw vindt, naar hij zegt, de piano van 2 L. O. volmaakt, doch ik geloof dat velen mij zullen toestemmen, dat hij verre van

èene zich nogwel met z'n aftakdraden tusschen mijn ontvangdraden door naar zijn toestel begeeft; mijn vrouw even uit was en ik mijn broodje met koffie juist naar binnen had gewerkt.

Van de vele storingen, die men zoo al te genieten krijgt, waren deze laatste dus in mijn voordeel, binnen en buiten mijn bereik.

Welnu ik had al meermalen gewerkt en gemerkt, dat bij een opkomende storing bij ontvangst mijn terugkoppelspoeltje 126, vaak het laatste redmiddel was, om nog iets te hooren.

volmaakt is. Al komt hij altijd goed door, zóowel in de hooge als de lage tonen, toch is de vervorming van het geluid van dien aard, dat, wist men niet dat er een piano speelde, en hoorde men het niet aan het timbre, men zou meenen hoornmuziek te hooren.

„In de tweede plaats vind ik P. C. G. G. niet slecht. Zeer zeker is de piano van P. C. G. G. minder mooi dan van 2 L. O., doch wanneer men iets opoffert aan sterkte, wordt dit anderszins veel vergoed aan kwaliteit. In de hooge tonen is P. C. G. G. beslist mooi, maar de lage tonen „donzen“ te veel.

„Toen Zondag 22 Juli bij het middagconcert voor No. 11 een nieuwe microfoon werd ingezet, was duidelijk verbetering waar te nemen. Zóowel hooge als lage tonen kwamen goed tot hun recht.

„Ik heb dit alles met één lamp op ind. hovingraattoestel waargenomen.“

Nog weer een andere uiting van den heer K. F. van Gelder te Amsterdam:

„Betreffende het stukje Critiek van vorige week over de verschillende omroepen en speciaal de pianomuziek, is mijn persoonlijke ervaring, dat ik in tegenstelling met zeer velen, pianomuziek het liefst hoor van alles, van welk station dan ook. Het is het instrument dat door mijn toestel (zelf geconstrueerd) met de minste bijgeluiden wordt weergegeven, en hoewel de piano wel eenigszins anders klinkt dan gewoon, vind ik het er, geenszins feelijker op worden.

„Over den omroep van P. C. G. G. vind ik dat wij wel tevreden mogen zijn, en ik ben er van overtuigd dat wij langzamerhand den weg der volmaking wel zullen opgaan. Rome en Parijs zijn niet in een dag gebouwd.“

En om te besluiten een greep uit een schrijven van den heer H. E. Molena te Rotterdam:

En met die gedachte werd om 6.30 de „Charmante“ opgediept en stond de verhouding van P. S. T. 147—300—126 in het gelid. Heel rustig was het aan m'n ooren. Was dat nu eens een bof van avond of hoe had ik dat nu? Ik bemerk geen storing, de muziek klinkt zóoals men dat anders hoort, maar van het gewone gegil en geratel niets te merken. Nee maar! 126 als terugkoppeling! dat zou ik aantekenen. Dat moest ik nu toch eens voorgoed weten. Dus zoo tegen acht uur op het weerbericht geluisterd, P. S. T. werd nu model geplaatst als 84—147—126. Het re-

„Wanneer zoo verschillend wordt geoordeeld over de prestaties van eenzelfde telefoniezender, ligt de gevolgtrekking voor de hand, dat de aanleiding tot uiteenlopende beoordeeling te zoeken is bij de ontvangers, niet bij den zender. De eene ontvanger b.v. prijst de overbrenging van pianomuziek van P C C G, de andere noemt ze slecht, ik op mijn beurt vind ze weer uitstekend. Zeer zeker is het moeilijk, zoo niet onmogelijk, dan een bepaalde lijn in zoo verschillende critiek te vinden. En deze lijn zal ook nog wel vooreerst niet te bepalen zijn. Daarvoor moet in de radiotechniek nog te veel worden gewerkt met „onbekenden". Geen twee antenne's, geen twee lampen, geen twee condensatoren, enz. zijn in werkelijkheid in functie volmaakt gelijkwaardig. Ik bedoel niet, als ik het zoo mag noemen, in ontvangers de tastbare verschillen en ook niet de fouten (in het uit den weg ruimen van welke laatste Radio-Expres zoo'n belangrijke rol speelt), maar de verschillen, die ons nog ontgaan. Wij moeten niet te veel willen verklaren: er zijn nog, gelukkig, zeer veel vragen, waarop geen antwoord te geven is. En bij dit nog buiten beschouwing gelaten het verschil in smaak der verschillende personen, die aan een ontvangerstoel zitten!

„Bovengenoemde theoretische bespiegeling brengt ons, wat wij believen te noemen „practisch", niet verder. Zij kan allen mede aankleding zijn tot billijke beoordeeling van een telefoniezender en billijkheid in de critiek."

Amateurs en... anderen.

Een vergelijking.

Een goede twintig jaar terug was een motorfiets een ding, samengeprutst uit enkele serieuze machine-deelen, veel schroefjes, stangetjes,

sultaat was weer boven verwachting. Toonde voorheen mijn aantekening steeds: „Waar... lijk een... regen... bui... enz." wat altijd uitkwam, thans kon ik eerlijk neerschrijven: „Waarschijnlijk eenige regen, buig enz." wat ook al uitkwam, zonder storing, dank zij mijn 126.

Om 8.40 naar S. A. J. ingesteld. P. S. T. was nu mobiel met 210—400—126 en pawel, de... 's gleden nu dicht achter elkander voorbij. Pochen over ontvangst was nu afgeloopen, het ging nu te geredigd door om het neer te schrijven; met een andere koppeling was

veertjes en draadjes, dat, na eenige straten ver door z'n amechtigen „berijder" te zijn voortgeduwd, de eerste levensteekenen vertoonde, vervolgens vele malen aan den weg stond en bovendien aan den ruiter den eisch stelde ervoor te zorgen, dat hij, bij een eventueelen val „vrij" kwam, op straffe van er anders verkoold onder uit gehaald te worden.

Die eerste berijders spraken na afloop van elken tocht onsamenhangende woorden, waarvan de strekking echter volkomen duidelijk was: zij zwoeren dat het de laatste maal was, dat ze hun lijf op zoo'n ellendig mirakel zouden wagen... en vertrokken zoodra zich de gelegenheid maar voordeed, opnieuw op hun vehikel, voor een verren tocht. Dat waren echte amateurs.

Automobielen waren misschien veel beter en zoo nu en dan vertoonde een der voor- of achterwielen een onbedwingbare vlag van onafhankelijkheidsgevoel en rukte zich van de rest los.

Thans echter kan men 's ochtends voor vele deftige huizen groote limousine's zien staan, die straks den baas met het paar-ton-tantieme gezicht naar kantoor moeten brengen. Deze heeren — en ontelbare anderen — zijn het equivalent van den „phone-hound". Ze weten van een automobiel niet meer, dan dat het een ding is, dat banden, benzine en chauffeurs verslijt en schoenzolen spaart. Maar is dat een reden om op dergelijke nutsgebruikers neer te zien?

Men kan het betreuren dat de wereld ge-industrialiseerd, genormaliseerd en de individuen genumeroeterd worden; het is nu eenmaal de loop der dingen. Zoo gaat het met de Draadlooze ook. Met de ontwikkeling van „Broadcasting" mag men zich er niet over verwonderen, dat er menschen komen, die vragen alleen maar op een knop behoeven te drukken om geluid te kunnen hooren. Het

elke tram een lange rustpunt geweest en m'n 126 was dus ook hier de reddende goede geest.

Dat ik dat nu niet eerder begrepen had!

Nu den Engelschen kant eens op gezocht, en 9.10 ongeveer stond P. S. T. als 32—50—126 en jawel, 2 L O, liet zich niet onbetuigd, alleen mijn terugkoppelspoeltje 126, dat al in alle graden gestaan had; stond nu juist 90 graden uit S. omdat het niet verder kon; het geluid was nog wel niet geheel dat, maar de ratels waren toch uit de lucht, Birmingham kwam ook goed door.

DRAADLOOZE CARICATUREN.

zijn natuurlijk heelemaal geen Radio-amateurs. Maar is het gerechtvaardigd op hen neer te zien? Misschien zijn het wel slachtoffers, die volkomen te goeder trouw, op grond van onjuiste inlichtingen, gelooven, dat het drukknopstijperk al aangebroken is. Dat is natuurlijk nog lang niet het geval, maar gaan we niet langzaam maar zeker die richting uit? En het is misschien jammer, maar waarschijnlijk goed en nuttig dat het die richting uitgaat. Voor de werkelijke amateurs zal er altijd wel een veld van studie overblijven.

J. C. N. G.

Wij meenen, dat de heer G. het juiste woord noemt, waar hij spreekt over „slachtoffers". Wij gelooven, dat de gezonde ontwikkeling van het gebruik der draadlooze met het maken van zulke slachtoffers niet is gediend. En als men toegeeft, dat het drukknopstijperk nog niet is aangebroken, dan doet men nu met het erin halen van anderen dan amateurs niet anders dan slachtoffers maken.

Zoo laveerende zal het 10 uur geweest zijn, toen de r r r atels, mij de telefoon van het hoofd deden vallen. Zou 't nu toch weer komen?

Daarna hoorde ik de huisbel gaan en eenige oogenblikken later stond mijn vrouw voor mij met de opmerking: „Heb je 't niet gemerkt, is me dat sjouwen geweest, de tram lag er uit en veel volk dat er om heen stond!" (waaronder waarschijnlijk eenige medeamateurs).

Ja, kijk gemerkt had ik niets en toch ook wel... en weg waren al mijne illusien met spoel 126.

D. V. te Blo.

Raamontvangst.

Om het stukje, geplaatst door den heer W. H. v. d. Lans van Scheveningen, te bevestigen, zou ik gaarne het volgende mededeelen:

In den omtrek van Brussel, waar ik mijn werkzaamheden als marconist moet verrichten, is het op sommige dagen onmogelijk met een buitendraadsantenne te werken. Rondom de antenne zijn minstens 4 à 5 honderd telefoonlijnen geplaatst. Deze loopen parallel en kruisen mijn antenne. Om toch mijn dienst te kunnen doen, heb ik mij een raamantenne aangeschaft, ongeveer volgens beschrijving van den heer Lans. Een klein verschil slechts, daar ik mijn aftakkingen met een dooideindschakelaar heb voorzien. Volgende stations werden door mij genomen:

W Q Z, Amerika; W Q K, Amerika; N S S, Amerika; L C H, Christiania, die alle telegrafie geven, doch ook F L telefonie, Radiola, P C F F en P C G G.

P C G G komt hier veel beter door dan P C F F.

Veel meer stations zou ik u kunnen opnoemen. Er was er geen één dat ik niet op mijn raam ontving en wél op mijn buitendraad. Dan doet het richteffect van het raam ook zeer veel goed. Sommige stations waren beter, andere minder goed dan met de buitendraadsantenne. Het gehalte blijft vrijwel gelijk (als men het zuiver uitgeprobeerd heeft) bij normale ontvangst der beide antennes, en het raam is onmisbaar voor mij bij veel luchtstoringen, machines, enz.

Mijn toestel is van Fransch fabricaat, 3 Fransche lampen H F en directe koppeling.

In dank voor de plaatsing,
Brussel. J. W. Bottinga.

Is de opvanging eener antenne te verbeteren?

De heer F. L. Oudendal te Winkler (N.-H.) heeft een proef genomen, waarover hij het volgende wenschte te publiceren. Hij schrijft:

Wie een kleine antenne heeft, kan het opvangvermogen daarvan aanmerkelijk vergrooten door aan beide einden, zoo noodig ook in het midden, even lange, spiraalvormig gewonden draden, (b.v. om een bezemsteel opgerold, waarna de bezemsteel er uit getrokken wordt) omlaag te laten hangen.

Ik heb een 2×75 M. lange antenne, richting N.-Zuid en een van 2×13 M., richting Londen. Deze laatste heb ik nu zoo veranderd en de ontvangst er op is nu sterker dan

op de 2×75 M. antenne, welke niet veranderd is.

Het laten neerhangen van rechte draadeinden geeft minder effect.

Het werken met dubbelroosterlampen.

Ik maakte volgens het schema van Radio-Expres no. 16 een 3-lamps laagfrequent versterkingsstoestel met 1, 2 of 3 lampen inschakelbaar op dezelfde batterij van het ontvangtoestel. Tot dusver gebruikte ik op dit inductief apparaat een Siemens Schottky dubbelroosterlamp, anode spanning ca. 25-30 volt. Op mijn versterkingsstoestel wilde ik echter de nieuwe Philips dubbelroosterlampen gebruiken, anode spanning 4-12 volt. Alhoewel tot mijn verwondering het gezamenlijk gebruiken van de Schottky lamp in het ontvangtoestel en de Philips lampen in den versterker wel mogelijk was, kreeg ik echter geen mooi geluid, doch was dit eenigszins afgeknepen. Ik monteerde daarom op mijn ontvangstoestel een tweede voetje voor een Philips dubbelroosterlamp, zoodat ik naar verkiezing met de Schottky of de Philips lamp kan ontvangen. Het bleek mij echter, dat bij het gebruik van de Philips dubbelroosterlamp als detector, het toestel zeer lastig op den rand van genereeren was in te stellen, speciaal lukte mij dit niet bij ontvangst van P C G G, daarentegen werkte alles onberispelijk bij ontvangst van F L.

Aangemoedigd door de enthousiaste beschrijving van een uwer abonné's over de resultaten welke hij kreeg met een dubbelroosterlamp, besloot ik ook zulke variometers te maken als in Radio-Expres beschreven. Het resultaat is werkelijk verrassend en thans is het geheel bij gebruik van de Philips dubbelroosterlamp als detector en versterkingslampen op alle stations buitengewoon zuiver en haarfijn op den rand van genereeren in te stellen. Met een anode-spanning van slechts 3 volt krijg ik de schitterendste resultaten en was de ontvangst Zondag voor een week van P C G G en F L bij afwezigheid van alle luchtstoringen werkelijk een genot. Ik raad daarom iederen amateur aan, eveneens zulke variometers te maken, waarmee ook de Engelsche stations zeer goed neembaar zijn.

Met enkelroosterlampen in mijn versterker kreeg ik niet zulke goede resultaten als met de dubbelroosterlampen; deze laatste geven een regelmatig en voller geluid. Alleen het vinden van de juiste lekweerstand:

is voor een goede werking noodzakelijk en moet uitgeprobeerd worden.
Eindhoven. G. H. de Jongh.

De Amerikanen in 't holle van den nacht.

De heer P. L. Krever te Nijmegen schrijft:

In den nacht van 23 op 24 Juli heb ik voor het eerst een Amerikaansch omroepstation gehoord. Dit station hoorde ik omstreeks kwart voor één. Het spreken was nu en dan goed te volgen. De volgende woorden heb ik duidelijk verstaan: „Hallo, here the New-York broadcastingstation of the radio corporation of America.” Daarna volgde zang met pianobegeleiding, de muziek kwam zeer helder en duidelijk over, nu en dan echter zeer zwak, vervolgens langzaam opkomend en weer verzakkend. Deze nacht was er betrekkelijk weinig luchtstoring, behoudens de storingen door de scheepsstations veroorzaakt.

De 2e nacht, dat ik luisterde was van 24 op 25 Juli. Hetzelfde Amerikaanse station kwam weer door, maar zwakker en met zeer veel luchtstoringen, daardoor was het spreken niet verstaanbaar, maar muziek toch vrij goed hoorbaar.

Geluisterd met met honinggraattoestel en dubbele variometer, 1 detectorlamp (Schottky) en een 2-lamps „Telefunken” laagfrequentversterker. Golfengte was ongeveer 375 à 400 M. Ook hoorde ik nog vele Fransche en Engelsche amateurstations o.a. 5 ko werkende met 8 aw, waarvan ik het volgende telegram opnam: 5 ko de 8 aw = merci je pense que je la trouverai dans le „wireless world” 5 ko de 8 aw.

Vervolgens werden door mij nog enkele zeer zwakke draaggolven gehoord, waarschijnlijk ook van Amerikanen afkomstig. Hoe later in den nacht, hoe sterker deze stations werden. Ik kan ieder amateur deze nachtelijke proeven aanbevelen, daar ze heel interessant zijn. Om de ontvangst te verbeteren zal ik nog 1 of 2 lampen hoogfrequent bijschakelen. Indien dit goede resultaten oplevert, zal ik dit nog wel even melden.

De sterkte der Engelsche omroepstations.

De heer v. d. Berg te Honselersdijk schrijft:

In 't laatste nummer van R.-E. antwoordt u den heer J. A. O. G. te Hoorn, dat Londen hier sterker doorkomt dan New-Castle; bij mij echter komt New-Castle sterker door en vóór 3 weken was Cardiff nummer 2, doch nu London 2 L O en is Cardiff

veel minder geworden. Ook zenden ze volgens mij niet altijd even sterk uit; ik denk, dat het zit in 't programma dat ze geven. Ook zullen beginnende amateurs vele malen naar 5 NO luisteren en denken dat ze 2 LO hooren, want als 5 NO vlug gezegd wordt (zonder New-Castle er bij of London) dan klinkt het na als 2 LO, vooral voor hen, die geen Engelsch verstaan, omdat zij niet weten wat gezegd wordt en dan op eens NO of LO hooren; het cijfer is hun dan af ontgaan."

Wij kunnen hierbij aantekenen, dat volgens onze eigen ervaring inderdaad bij de Engelsche telefoniezenders groote verschillen in sterkte merkbaar zijn van den eenen dag op den anderen. Als regel ontvangen wij echter 2 LO bepaald het sterkst.

De vraag doet zich natuurlijk voor: zit dit nu in het toestel waarmee, of de plaats waar men ontvangt? In elk geval is het goed, die verschillende ervaringen eens te hooren.

Telefonie-proeven Nederlandsche Seintoeustellenfabriek.

De N.S.F. vervolgde hare proefnemingen tot het verbeteren van een modulatie-methode van draadlooze zenders en beproefde het verbeterde systeem voor de eerste maal op Woensdag j.l. tusschen 10 en 11 uur nam.

Een volgend concert zal worden gegeven op Woensdag 8 Augustus van 10 tot 11 uur 's-avonds, op 1050 Meter golf.

De ten gehoor te brengen nummers zullen zijn ten deele vocale, anderdeels instrumentale muziek.

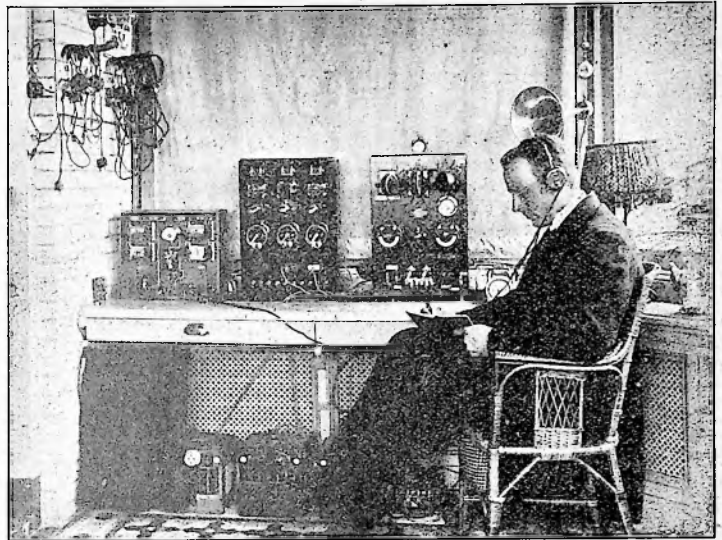
H. H. Amateurs worden door de N. S. F. verzocht rapporten te willen inzenden. Het seinuur schikt in de oogen van de N. S. F. slecht, zoowel voor luisteraars als voor medewerkers, doch de autoriteiten wenschen het zoo en niet anders.

Telefonie-Middelraad IJmuiden.

Van verschillende zijden wordt er de aandacht op gevestigd, dat Zaterdagavond de pianomuziek van PCMM zoo zeldzaam mooi is geweest als nog nooit door enig hier gehoord telefoniestation werd geproduceerd.

Bravo voor den Alchimist! Ten minste als Tetete inderdaad onzen vriend in IJmuiden met dien eertitel heeft willen aanduiden.

We mogen natuurlijk niet vragen: vertel nu eens, hoe ge dat hebt gedaan? Maar we mogen wel hem toeroepen: houd stevig vast, wat ge Zaterdag hebt bereikt. Dat was iets opvallends. Daar schijnt nu eens geen verschil van meening over te zijn.

De heer v. d. Berg neemt voor de lezers van R. E. het programma van 2 L. O. op.

Hierbij een foto van mijn ontvanginrichting plus accu-laad-inrichting.

Rechts: ontvangtoestel van C. Koppenol, den Haag, dat eenigszins verbouwd is, honingraatontvangtoestel waarop te zien: serie en parallel schakelaar, voltmeter, roostercondensator, lamp met aan iederen kant een condensator (primaire en secundaire), telefooncondensator, telefoonstekkerhouder, schakelaar 2, 3 of 4-lamps versterker; klemmen accu + hoogspanning- en fijnregelaar; rechts nog 4 hoogspannings batterijen voor ontvanglamp en voor iedere lamp van het middelste bord, waarop de zelfgemaakte 3-lamps laag freq. versterker is gemonteerd. De gloeidraadweerstand van de ontvanglamp zit voor de hoogspannings batterij van deze lamp.

Achter de 4 hoogsp. batterijen staat nog één hoogsp. batt. van 88 volt voor een Telefunken 4-lamps-versterker.

Midden: Een door mij zelf gemaakte 3-lamps laag freq. versterker die met den schakelaar op 't ontvangtoestel in 2 en 3 lamps is te schakelen en door stekkers weder in 1, 2 of 3 lamps (en wel lamp 3 of 2 of 1 alleen).

Geheel links de Telefunken 4-lamps laag freq. versterker, regelbaar in 2 en 4-lamps.

Aan den muur de schakelaar voor de lichtbron voor den 4-lamps versterker.

Dan ziet u nog een luidspreker aan den muur.

Onder de tafel staan de accumulatoren en bovendien de laadinrichting. De electrolytische gelijkrichter, meters en regelweerstand komen net niet voor het licht, maar de transformator met witte cijfers bij de aftakkingen voor verschillende spanningen is te zien. Sedert de electrolytische volgens mijn vroegere mededeeling met een oplossing van ammoniumphosfaat is gevuld, heb ik nog enkel water bij te vullen gehad en werkt deze gelijkrichter trouw en goed. Ik heb een paar lampen aan snoeren aan het lichtnet onder de tafel om achter een accu te houden ten einde te zien of die kookt en om licht op de meters te hebben.

De persoon, zittende op den stoel stel ik u voor als ondergeteekende,

J. v. d. Berg,

„Nieuw Honsel”, Honselersdijk.

A. E. R. Collette.

Bij Koninklijk Besluit is met ingang van 1 October, aan den hoofd-ingenieur-directeur der telegrafie den heer A. E. R. Collette, op zijn verzoek, als zoodanig eervol ontslag verleend, en zulks met dankbetuiging

voor de door hem aan den Lande bewezen langdurige en belangrijke diensten.

Vonkjes uit de Radiowereld.

Vrijdag wordt volgens mededeeling van 2 LO te Manchester een nieuw

omroepstation geopend en Zaterdag over een week te Birmingham. De aanvankelijk daar geplaatste stations schijnen verbetering en versterking te hebben noodig gehad.

Volgens Fransche dagbladberichten zal in Frankrijk de belasting van 10 frcs per jaar voor ontvangvergunningen weldra vervallen. Alleen zal, evenals in ons land, aangifte verplicht zijn, terwijl voor buitenlanders bijzondere vergunningen noodig zijn. De bezitters van ontvangtoestellen worden — ook al even als bij ons — tot geheimhouding van het opgenomene verplicht.

Prijscourant.

Wij ontvingen een net gedrukte prijscourant van het El. Techn. Werk-luigkundig en Radio Bureau J. V. Bergman te Delft, waarin alle mogelijke onderdeelen voor het zelf bouwen van apparaten worden aangeboden.

Radio-Concerten.

Het Radio-Station P C G G der N. V. Nederlandsche Radio-Industrie, Den Haag, geeft, op een golfengte van 1070 Meter, Maandag 6 Augustus a.s., des avonds van 9—11 uur, een draadloos concert, met welwillende medewerking van de bekende Haag-sche amateurs-Jazz-Band „The Jazz-Devils”, onder leiding van Jan von Lindern. Afgewisseld door grammofoonplaten zullen „The Jazz-Devils” achtereenvolgens de navolgende nummers uitvoeren:

1. „Schmeisz doch deine Kleider weg” (uit de Operette „Die erste Nacht”), Hugo Hirsch; 2. „Chicago” (That Todd’ling Town), Fred. Fisher; 3. „Mes parents sont venus me chercher”, Fred. Pearly; 4. „Wien, sterbende Märchenstadt”, Hermann Leopoldi; 5. „Bal-masqué”, Fox-Trot-Lied, Jan von Lindern; 6. „Tou-areg”, Raoul Moretti; 7. (op verzoek) „Du brauchst mich nicht zu grüßen”, Fredy Raymond; 8. „Limonade, Sekt und Liebe”, Helmburgh Holmes; 9. „Sheba”, Horatio Nicholls; 10 (op verzoek) „Valse-Boston”, Jan von Lindern; 11. (op verzoek) „Und zum Schluss . . . schuf der liebe Gott den Kusz” (uit de nieuwste Berlijnsche Operette „Der Fürst von Pappenheim”), Hugo Hirsch; 12. „C'est jeune, et ça n'sait pas”, Ch. Borel-Clerc.

Programm van het op Zondag 5 Augustus van 3—6 uur n.m. door het radio-station P C G G van de N. V. Néd. Radio-Industrie, Beukstraat 10

den Haag, op een golfengte van 1070 Meter.

1. Heil Europa, Marsch, Fr. van Blon; 2. „Wiener Bürger”, Walzer, C. M. Ziehrer; 3. Alessandro Stradelle Overture, F. van Flotow; 4. Leb' wohl, schwarzbraunes Mägdlein I, Ralph Erwin; 5. Patches, Fox-trot, L. Roberts; 6. Fantaisie Rienzi, Richard Wagner; 7. Das ist das alte Lied von junge Leuten, Jean Gilbert; 8. Josef, ach Josef, Fox-trot, Leo Fall; 9. Madame Pompadour Serenade, Meyer Helmund; 10. Chu Chin Chow Selection, Frederic Norton; 11. Soldiers Parade, Marche, Jac. Grit; 12. Bel Giorno Serenada, Jac. Grit.

Deze orchestnummers worden afgewisseld door pathé- en grammofoonplaten.

Vragenrubriek.

Hoogezand.

J. A. — Waar u met zoo vaste terugkoppeling moet werken, vermoeden wij, dat uw spoelen vochtig zijn, of dat er een slecht contact in uw toestel is. Meet u eens met een h o o g e-weerstands-voltmeter of de lamp wel de juiste brandspanning krijgt en of de acculeiding niet te veel weerstand heeft.

Hoe het komt, dat u één enkelen keer de telefonie van F L wél goed heeft gehoord, kunnen wij zonder uw toestel te kennen, werkelijk niet zeggen. Daar u blijkbaar veel last heeft met de ontvangst op kortere golven, is het mogelijk dat uw antenne slecht geïsoleerd is, of te groote capaciteit heeft. Plaats u eens een seriecondensator van 500 à 1000 cm. in de antenne-leiding, vlak bij het toestel en zorg vooral voor een zoo kort mogelijke antenne-invoerleiding, zonder veel bochten en niet te dicht langs vochtige muren.

Betreffende het door u genoemde adres hebben wij geen ondervindingen.

Gouda.

C. G. v. A. — Twee antennes vlak bij elkaar is nooit plezierig. Theoretisch kunnen ze het best rechthoekig op elkaar gespannen worden, doch in de amateurpraktijk blijkt dit niet veel te helpen. Probeer t u het maar zoals door u aangegeven en luister geen van beide ooit met genereerende lamp naar telefonie. Dat is hoofdzak.

Rotterdam.

J. M. L. — Vermoedelijk zit de fout in verkeerde verbindingen aan den rolschakelaar. Dit kunnen wij echter alleen uit een schema beoordeelen.

De anodespanning der Fransche lampen kan in sommige gevallen met voordeel hooger zijn dan 48 volt.

B. v. H. — Wij raden u aan omtrent vermelde kwestie rechtskundig advies in te winnen, daar wij uw vraag niet met zekerheid kunnen beantwoorden.

J. v. Sch. — Vriendelijk dank. Wij zullen tijd zien te vinden om de proef te nemen.

M. H. — Dank voor het gezondene, waarop we terugkomen. Voor transformatoren moet u geen nickeline-draad gebruiken. Het komt er op aan, in den toelaatbaren weerstand zoo groot mogelijk aantal windingen te krijgen zonder dat de afstand tot de kern al te groot wordt. Voor laag-freq. transf. is draad 0.1 m.M. geëmailleerd heel geschikt.

Halfweg.

C. A. G. — Bij de eerste spoel loont en serie-parallel schakelaar wel; bij de tweede spoel alleen bij onversterkt gebruik.

Lunteren.

L. H. Q. — Aan elkaar geschroefde gasbuizen kunnen als antennemast dienst doen.

Wormerveer.

G. J. K. — De kleinste terugkoppelspoel zal ongeveer 60 windingen moeten hebben en de groote ca. 120 windingen. Zooals wij echter reeds meermalen schreven is dit een kwestie van zelf probeeren.

8 Volt anodespanning is niet te hoog voor de Ph. dubbelroosterlamp.

Het terugkoppelspoeltje kan veel beter aan de aardzijde der buitenspoel dan in het midden ervan worden aangebracht. Waarom maakt u niet eenvoudig één variometer met verschillende aftakkingen op de buitenspoel? U kunt dan met een buitenspoel van ca. 130 windingen en met de eerste aftakking op 25 à 30 windingen met serie-par. schakeling over den var. cond. een meetbereik krijgen van ca. 300—3000 meter. Denkt u er om dat te lage gloei-draadschakeling het genereeren steeds bemoeilijkt.

Eindhoven.

G. H. — Door het ontstaan van z.g.n. harmonische golven worden stations ook wel op gedeelten der eigenlijke golfengte gehoord. Het is algemeen bekend, dat de Amsterdamsche persberichten op ongeveer dezelfde golf waarop Londen werkt, weder hoorbaar zijn.

Amsterdam.

A. K. — Dat het gekraak ontstaat door den lichtmeter lijkt ons niet waarschijnlijk. Een andere kwestie is, of, evenals bij anderen, (zie b.v. R.-E. no. 22) de tramstoringen niet een rol spelen en daar is weinig aan te doen.

J. R. — Met twee scheltransformatoren parallel is wel ongeveer 1 amp. gelijkgerichte stroom te verkrijgen zonder te groote verhitting (in oliebad meer). Weerstand uit te probeeren.

A. J. H. — U kunt de antenne gerust zoo maken als door u is geteekend.

Een variabele condensator van 1000 c.M. kan of in serie in de antenne of parallel op de afstemspoel geplaatst worden. Dit hangt er geheel vanaf, welke golf u wenscht te ontvangen. U doet dus het beste met een gewone serie-parallel-schakelaar te gebruiken.

Haarlem.

A. L. F. — U kunt de S.S.-lamp in een laagfrequentversterker al heel goed laten werken met roostercondensator.

Ten einde het schema C. J. B. met rolschakelaar omschakelbaar te maken, is een schakelaar met aan elken kant 7 of 8 contacten noodig. Op de door u geteekende wijze gaat 't niet. In bedoeld schema kan géén der drie draaicondensatoren, vervallen. Wel kan cond. I buiten het toestel worden geplaatst. Spoel L₁ kan een honingraatspoel zijn. Met een volledig spoelstelsel kunt u altijd nog wel uitkomen, ofschoon het soms wat zoeken kost. Spoelen II en III zouden met voordeel gelijk kunnen wezen. Dan had u ook dezelfde condensatorafst. voor deze kringen. Spoel L₁ kan het best loodrecht op de andere staan en niet al te dicht er bij.

Utrecht.

G. H. W. — Bij gebruik van metalen potten en een goede oplossing behoeft de gelijkrichter bij lading met 1 amp. niet warm te worden. Probeert u het eens met amm. bicarbonaat of amm. phosphaat.

A. J. E. — Vriendelijk dank; wij zullen van uw gegevens gebruik maken.

A. v. d. M. — Uw foto is voor reproductie minder geschikt. Uw schema is goed. Anode is de naam voor de electrode, waar de positieve stroom ergens binnen treedt; anode is dus de plaat eener lamp. Zoo kunt u spreken van anode-batterij,

ONZE RADIO-REBUS.

Om tot zuiverder afstemming van mijn toestel te geraken, Zie ik mij genoodzaakt een anderen condensator te maken,

Maar naar aanleiding van de Rebus in Radio Expres

Wacht ik hiermee liever nog een dag of zes,

Want bij goede oplossing wordt er een beschikbaar gesteld

Door het Radio Technisch Bureau van Herm. Verseveldt,

En dan nog te weten zoo als ik zie

Is het er een van de General Radio Company,

Wormerveer.

G. DUIS.

Tot dusver zijn ingekomen 227 oplossingen van de rebus in ons vorig no. waarvoor de fa. Verseveldt een draaicondensator uitloofde als prijs.

Aangezien in ons vorig no. geen termijn voor de inzending werd gesteld, willen wij thans de inzending nog open houden tot Zaterdag 4 Augustus te 12 uur 's middags.

De uitslag komt derhalve in ons volgend nummer.

maar de batterij zelf kan niet anode worden genoemd.

Wartena.

S. v. d. Z. — Voor uw eerste vraag verwijzen wij naar het artikel „Critiek" in no. 22.

Tijdens zonsongang worden de luchtstoringen dikwijls krachtiger en de ontvangst inderdaad soms tijdelijk zwakker.

De door u gehoorde muziek betreft waarschijnlijk proefnemingen der Ned. Seintoestellenfabriek.

De accu's zullen bij gebruik van 1 lamp (0,5 Amp.) ongeveer 120 uur dienst kunnen doen. Elke maand laden is zeer aan te bevelen.

Zelf een luidspreker maken valt niet mee. In R.-E. no. 2 en 13 van 25 Mei vindt u eenige gegevens daaromtrent, zoo ook in Radio-Nieuws van 1 Juni 1922, blz. 179 e.v.

Uw denkbeeld omtrent de stationslijst wordt in overweging genomen.

Overschie.

J. H. v. D. — Op een ééndraadsantenne van 25 M. lang en 8 M. hoog moeten P C G en 2 L O behoorlijk te ontvangen zijn.

Hoewel geïsoleerd schellendraad voor antenne ook te gebruiken is, kunt u voordeliger gegalvaniseerd ijzerdraad nemen, dit kan zeker 4 weken dienst doen en is ook goedkoper dan silicium-bronsdraad.

Wageningen.

A. O. v. d. S. — Dank voor uw schrijven. Van uw mededeeling omtrent de toezending van R.-E. is nota genomen.

De door u bedoelde gegevens in R.-E. no. 13 betreffen uitsluitend aansluiting van versterker en ontvanger op één accu en één hoogsp. batterij. Waar uw versterker toch reeds niet

de gewenschte geluidsterkte geeft, zoals u schrijft, raden wij u dit echter niet aan, daar een aparte accu en hgsp. batterij voor den versterker altijd toch iets beter is.

Hoewel voor hoogfr. versterking aan hoogvacuumlampen de voorkeur gegeven moet worden, kunt u het des gewenscht ook wel met een laag vacuümlamp probeeren. Een luidspreker geeft meestal eerst goede resultaten achter 1 of 2 lampen versterking.

Rijswijk.

W. H. — Vermoedelijk zit tusschen de 20 en 30 Volt van uw hoogsp. batterij een slecht elementje.

De variabele condensator moet parallel op de primaire spoel geschakeld worden. Beter nog is met serie parallelschakelaar, of parallel op de spoel of in serie ermede in de antenne. Wij geven de voorkeur eraan den laagfrequent versterker niet in het toestel te bouwen.

Zwolle.

Techn. Bur. W. B. — Omtrent het station voor den landbouw bezitten wij geen andere informatie dan vermeld onder Vonkjes R.-E. no. 21. U zoudt inlichtingen moeten vragen aan het daar genoemd bureau.

Brussel.

J. W. B. — Een vliegvaartstation Rouër bij Parijs kennen we niet, wel Le Bourget, werkende op 900 meter met vliegtuigen en op 1680 voor weerberichten en route-rapporten. Letters F N B.

Den Haag.

M. O. — Dank voor uw foto's die u bij gelegenheid geplaatst zult zien.

A. B. Jr. — Het gezonden schema is beslist goed zoals u het teekende;

het vermoeden ligt dus voor de hand, dat bij de montageering op het toestel toch het één of ander enigszins anders is geworden. Tenzij de gloeidraadweerstand u parten speelt. Probeer eens den weerstand weg te nemen, draiden door te verbinden en dan een 4-voltslamp ook op volle 4 volt aan te sluiten.

Schiedam.

A. D. — Dat u secundair de meeste golf lengten met cond. van 600 c.M. (0.00066 microfarad) op 3 of 4 verschillende honingraatspoelen kunt krijgen, is normaal. Als u nu primair enkel parallel-cond. gebruikt, zult u, daar in elk geval niet zóó veel verschillende spoelen kunnen bezigen, omdat de nulcapaciteit dan de cap. uwer antenne is en de verhouding der cap.-veranderingen veel kleiner wordt. Als u enkel serie-cond. bezigt, wordt 't aantal bruikbare spoelen ook kleiner, omdat de max. cap. dan wordt: condensator en antenne-cap. in serie, hetgeen minder is dan max. van den cond. Gebruikt u evenwel serie en parallel, dan kunt u intengedeel nog méér verschillende spoelen bezigen.

A. D. — Radio-Expres wordt des Donderdags steeds op denzelfden tijd verzonden en moet u steeds des Vrijdagsmorgens bereiken. Informeert u dus eens bij de post.

B. J. — Als u telefoniestations hoort op niet opgegeven uren, kunt u velen een dienst bewijzen door ze eenige dagen na te gaan en ons daarna te berichten. Wij kunnen die tijden niet alle zelf uitvinden.

Bennekom.

A. v. d. D. — Zie opgave Engelsche Morse-oefeningsseinen in R.-E. no. 13, pag. 5.

Sint Jansteen.

W. B. — In uw schema zijn de verbeteringen in rood goed. De roosterspanning volgens het Juni-ono geeft echter bezwaren als u den detector op dezelfde batterijen wilt schakelen. Behoud dan liever de roostercondensatoren. De schakeling der hoogfrequentlamp is niet goed en de primair-secondair-schakelaar ook niet. Wij raden u nog eerder het schema C. J. B. aan. Dat bezit voordeelen hier boven.

Dat uw hoogere, buiten gespannen antenne niet meer effect gaf, verbaast ook ons. Aan storing door de lager gelegene gelooven wij niet. Dat genereren van ontvanglampen over 2

K.M. hoorbaar is, werd wel meer geconstateerd. De andere, grootere afstanden, door u genoemd, komen overeen met wat in 't open veld in Amerika op dit gebied wel is waargenomen. Onze eigen proeven met zeefkringen om op korte golf storing van gedempten kwijt te raken, leverden tot dusver niet 't gewenschte resultaat.

Uit uw schrijven hopen we een ander maal nog eens iets aan te halen.

Arnhem.

J. St. — Uw vragen zijn den heer Br. toegezonden.

Ginneken.

J. H. U. — Opgave 0.106 is juist; spoel 50 Forest is dus te klein uitgevallen. De T-antenne heeft geen richteffect. Als u de werking van den hoogfreq. versterker-Koomans nagaat, zal het u duidelijk worden, dat die op Augustus-schema niet is aan te brengen. U kunt natuurlijk bij een raam met voordeel alle hout parafineeren. Hoe die spanlatjes blijven zitten, zal u duidelijk worden, als u het eens probeert. Uw laatste idee is onuitvoerbaar.

Soest.

K. C. W. V. — Touw kunt u tanen. Schellak in zuivere alcohol droogt snel. Drinken van honingraatspoelen in niet te dikke schellak zal weinig capaciteitsvermeerdering geven. Wat u met normale impedantie bij lampen bedoelt, begrijpen we niet goed. Condensatoren op de primairen van laagfrequenttransformatoren zijn geen verbetering. Zenden is absoluut verboden. Waarvoor verbindingen tusschen draadeinden eener antenne theoretisch verkeerd zouden zijn, zien wij niet in.

De Klomp.

J. W. H. v. d. M. — De E V E 173 is goed voor laagfrequentversterking en bestemd om op 2.7 volt te branden. De beste neg. roosterspanning is dan ongeveer 1.2 volt. Het plaatsen van 8 volt op uw sp. regelaar heeft dus geen zin. U schijnt overigens met uw versterking tevreden te kunnen zijn.

Een eenvoudige en tevens goede methode om geluidsterkten te vergelijken, bestaat niet. Denk ook maar eens aan de groote verschillen in telefoons. Eenvoudige en tevens goede middelen om versterkingen te meten, zijn er al even min. Dat wordt laboratorium-werk.

Laren.

B. P. — De bliksemafleider zal in het door u genoemde geval niet de oorzaak zijn van slechte ontvangst; schuine stand der spreiders evenmin.

Het is niet slecht om de tuidraden ook te isoleren.

Aalten.

H. L. O. — Het is mogelijk dat de magneet van uw telefoon door vallen of stooten erg verzwakt is. U kunt den magneet dan laten versterken. Ook kan het zijn dat de wikkelingen der magneetspoeltjes defect zijn. Dit kunt u door meting vaststellen. Is dit zoo, dan moet de telefoon worden overgewikkeld.

Oosterbeek.

A. B. — Het schema van Dr. Koomans geeft zeer zeker versterking. U moet echter nooit vergeten dat niet alle telefonie even sterk kan zijn. Voor montage kan zoowel blank als geïsoleerd draad gebruikt worden. Voor de toevoerleiding naar den gloeidraad kunt u beter draad van 0,1 m.M. nemen. Voor ontvangst der Engelsche telefoniestations is gebruik van een terugkoppelspoeltje, zooals beschreven in R.-E. No. 10 zeer aan te bevelen.

Zoeterwoude.

C. J. S. — Daar uw lamp vermoedelijk een laagvacuum lamp is, kan de oorzaak van het sissende geluid ontstaan door niet geheel juiste andespanning. Probeer u eens op 1 volt nauwkeurig de spanning te regelen. Ook zult u goed doen met eens na te gaan of er niet te veel weerstand in de acculeiding zit.

Uw vermoeden omtrent het genoemde station zal wel juist zijn.

Kerkerade.

M. J. B. — Indien men dicht in de omgeving van een zender ontvangt kan het wel gebeuren dat men ook zonder spoelen signalen hoort, door directe inductie. Voor het wikkelen van versterkingstransformatoren kan ook dunner draad dan van 0,1 m.M. gebruikt worden.

Noodzakelijkheid van een groote terugkoppelspoel duidt op slecht geïsoleerde antenne, vochtige spoelen, slechte contacten of te groote capaciteit der antenne-invoerleiding. Een kachel in de nabijheid van het toestel zal de ontvangst niet storen. Als u het zeker wilt weten moet u de proef nemen door of de kachel of het ontvangtoestel eens te verplaatsen.

RADIO AMATEURS.

Complete zoo goed als niet gebruikte ISARIA K. W. U. meters.

Een keur van onderdeelen, spoelen, schijf, lagers, klemmen, telwerk enz. enz. f 2.50 per stuk. Onder rembours af hier.

Gemeentelijk Electrisch Bedrijf, N. Pekela.

KLEINE ADVERTENTIES.

Te koop 1 Telefunken 2 lamp versterker f 20.—. 1 Brown Tel. van f 42.— thans f 25.—. 1 Heussen Dubb. roosterlamp f 6.50. 11 fr. trans. f 4.—. Zending franco rembours. Brieven onder No. R.E. 76 bureau van dit blad.

Te Koop gevraagd een machine om Honingraatspoelen te wikkelen, nieuw of gebruikt. Brieven met prijsopgaaf onder No. R.E. 77 bureau van dit blad.

Radio Technisch Bureau HERM. VERSEVELDT.

DEN HAAG. HUGO DE GROOTSTRAAT 98—100.
Tel. M. 4969.

Seibt enkel telefoon 4000 Ohm. f 6.50
Siemens enkel telefoon 2000 Ohm (voor meeluisteren) „ 4.50
Zeer geschikt om met onze losse hoorn (f 1.50) een luidspreker te maken!
Siemens dubbel telefoon 3000 Ohm. f 12.50
Seibt dubbel telefoon 4000 Ohm. „ 12.50
Condensatoren voor fijnregeling (1—2 platen) „ 4.50
General Radio Condensatoren voor in en opbouw van af. „ 11.25

„AMPLION” Luidspreker.

„Amplion” 2000 Ohm f 35.—
„Amplion” 4000 Ohm „ 39.—

Vraagt Uwen leverancier:

MURDOCK CONDENSATORS voor tafelmontage

MURDOCK CONDENSATORS voor inbouw

MURDOCK TELEFOONS, 2000 en 3000 ohms

MURDOCK GLOEIDRAADWEERSTANDEN voor inbouw

Indien ter plaatse niet verkrijgbaar, schrijf dan onder vermelding van het adres van Uwen radio-leverancier, direct aan den importeur:

A. A. POSTHUMUS
HEERENGRACHT 545—549,
AMSTERDAM.

(Levering geschiedt uitsluitend via den handel.)

Proefconcert der N. S. F.

Woensdagavond 8 Aug. a. s.,
van 10—11 nam.

H.H. Amateurs worden beleefd verzocht hunne rapporten in te zenden.

De Nederlandsche Amateurs verlangen **ENERGIE.**

De N. S. F.
zal het
hun geven.

Golf lengte
1050 M.

NEDERLANDSCHE SEINSTELLEN FABRIEK
—HILVERSUM—

ZOOEVEN VERSCHENEN:

De **VIJFDE**, herziene, druk

VAN

Het Draadloos Amateurstation

DOOR

J. CORVER.

PRIJS: Ingenaaid f 3.75

Gebonden „ 5.—

Alom bij den Boekhandel verkrijgbaar en tegen inzending van het bedrag bij den Uitgever

N. VEENSTRA,

**30 Laan van Meerdervoort
te 's-Gravenhage.**

Uit voorraad leverbaar:

FRANSCHÉ hoogvacuum LAMPEN.

STEVIGE CONSTRUCTIE.

PORCELEINEN VOET.

GEEN LOSSE PENNEN MOGELIJK.

ISOLATOREN „MÉTALLURGIQUE”
in verschillende maten.

SERIE PARALLELSCHAKELAARS
NIEUW TYPE, EENVOUDIG, DOELMATIG.

Levering uitsluitend aan den handel.

Ned. Radio Mij. SECO,
Nassau Ouwkerkstraat 3, den Haag.

SMITH & HOOGHOUDT

Keizersgracht 6 - - Tel. 34163

AMSTERDAM

Wij deelen U mede dat met eenige dagen onze catalogus met vele nieuwe artikelen en prijzen zal verschijnen, welke wij U gaarne toezenden. In verband met de groote belangstelling welke hiervoor zal bestaan, zien wij Uwe aanvraag hiervoor reeds thans tegemoet, de toezending volgt dan zoo spoedig mogelijk.

GEHOORZAAL
„CONCERTOFOON”

462 SINGEL b/h Koningsplein.
AMSTERDAM. - Tel. 35222.

GEOPEND DAGELIJKS
VAN 9-6 UUR.

Wij verkoopen
de nieuwste en beste

RADIO-ONTVANGTOESTELLEN en TOEBEHOOREN.

Vraagt geïllustreerde Prijscourant.

VERTEGENWOORDIGERS:

'T GOOI
GOOISCHE FOTOHANDEL
KERKSTRAAT 106
HILVERSUM
TEL. 1116.

DORDRECHT
GEBR. VAN DIJK
112 NOORDENDIJK
TEL. 923.

Radio Technisch Bureau
„ANETA”
RIJSSEN.

Levert alles op Radiogebied
zoowel complete toestellen
-- als onderdeelen. --

Zie voor onze zeer praktische toestellen de afbeeldingen in Radio-Expres van 7 en 14 Juni j.l.

ZEER LAGE PRIJZEN.

Vraagt onze nieuw verschenen Prijslijst.

Electro Technisch Werktuigkundig en
Radio Bureau

J. V. BERGMAN

OOSTEINDE 122a, DELFT. — Tel. 662.

Levert uit voorraad: **Directe ontvanger.** Toestel bestaande uit notenhouten kistje, met ebonieten frontplaat, waarin gemonteerd 1 variable condensator, serie parallelschakelaar, 2 spoelhouders, gloeistroom weerstand en aansluitklemmen. Philips lamp type D. I. is op frontplaat gemonteerd. Onderdeelen fabr. Nutmeg origineel Amerikaansch Hart & Hegeman.

PRIMA WERKEND.

— Prijs incl. lamp f 47.50. —

Vraagt geïllustreerde prijscourant.

Radio Electro Technisch Bureau
VAN SANTEN EN SCHILLING
Zwartjanstraat 69 — ROTTERDAM.

Onze ontvangoestellen werken schitterend en zijn keurig afgewerkt.

1 Lamps	f 125.—
2 Lamps	„ 150.—
3 Lamps	„ 175.—
4 Lamps	„ 210.—

Prijzen zijn inclusief alle toebehooren als lampen (Philips), 10 spoelen, telefoon, accu, spanningsbatterij en aansluit-snoeren met stekkers en gratis plaatsing binnen de stad. Gedurende de maand Augustus geven wij bij aankoop van een toestel een korting van 5 pCt.

Alle onderdeelen tegen zeer concurrerende prijzen.

Vraagt gratis prijsblad.

Alle inlichtingen en schema's worden gaarne verstrekt.